

Возбранна А.Ю.,
студ. гр. АБ-419,
Миколаївський політехнічний інститут.
Науковий керівник - к.е.н. Леонтьєва В. І.

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ВИТРАТ ДЛЯ РОЗРАХУНКУ ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК

Постановка проблеми. Однією з найважливіших і найскладніших ділянок обліку на підприємстві є облік податку на прибуток.

Як свідчить практика, на 69 % вітчизняних підприємств податковий облік ведеться окремо від фінансового. На основі проведеного Скрипником М.І. дослідження діяльності 21 підприємства, в розрізі форм власності, Житомирської області було встановлено, що на 24 % суб'єктів господарювання виникали помилки у веденні податкового обліку, що ускладнює господарську діяльність (рис. 1) [1].

Викладення основного матеріалу дослідження. Прийняття у 2011 році Податкового кодексу України (ПКУ) спричинило суттєві зміни в методиці розрахунку податку на прибуток, в частині об'єкта оподаткування та ставок.

Рис. 1. Ситуація щодо допущення помилок у бухгалтерському обліку витрат для цілей оподаткування на вітчизняних підприємствах

Основні зміни, що відбулися в податковому обліку витрат з прийняттям ПКУ:

- зникло поняття валових витрат;
- змінилося визначення терміну витрати;
- скасовано правило «першої події», за яким оподаткуванню підлягав не реальний, а в багатьох випадках віртуальний прибуток підприємства;
- змінилися також процедура визнання та включення витрат до складу оподаткованого прибутку;
- суми попередньої (авансової) оплати товарів, робіт, послуг не враховуються при визначенні оподаткованого прибутку;
- з'явилося розмежування витрат, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування: витрати операційної діяльності та інші витрати.

Перш за все це пов'язано з тим, що існує розбіжність між сумою облікового та податкового прибутку і як наслідок це тягне за собою невідповідність суми витрат за даними бухгалтерського обліку з витратами, що враховуються при обчисленні податку на прибуток.

Відповідно до ст. 14.1.27 ПКУ, витрати – це сума будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних для провадження господарської діяльності платника податку, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, внаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу (крім змін капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власником) [2].

Як зазначає П(С)БО №3 «Звіт про фінансові результати», витрати – це зменшення

активів, або збільшення зобов'язань, що призводять до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками) за звітний період [3].

Тобто, аналізуючи обидва визначення можна зробити висновок, що автори Податкового кодексу зробили вдалу спробу максимально наблизити поняття податкових витрат до бухгалтерських.

Загальновиробничі витрати, адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати, фінансові витрати, інші витрати звичайної діяльності, що є складовою інших витрат, відображаються в податковому обліку так як і в бухгалтерському згідно з П(С)БО №16, але з урахуванням особливостей витрат подвійного призначення.

Ці обмеження є причиною розбіжностей між бухгалтерськими та податковими витратами, в наслідок чого бухгалтери не зможуть отримати єдиного значення в сумах витрат, які використовуються в визначенні бази оподаткування податком на прибуток.

Тобто, у зв'язку з наявністю таких видів витрат, підприємствам так і не вдасться уникнути визначення та відображення в бухгалтерському обліку податкових різниць.

Як зазначає Кучер С.В., наявність податкових різниць не дає можливості об'єктивно оцінити стан активів та зобов'язань підприємства на певну дату, оскільки за своєю суттю відстрочені податкові активи є дебіторською заборгованістю держави перед підприємством, бо нараховуються при перевищенні суми податку на прибуток, розрахованої за правилами податкових розрахунків над сумою, розрахованою в бухгалтерському обліку, але ж ніякого відшкодування насправді з державного бюджету не відбувається. Аналогічно завищують заборгованість підприємства перед державним бюджетом відстрочені податкові зобов'язання, які виникають при перевищенні суми податку на прибуток, розрахованого в бухгалтерському обліку над сумою, розрахованою за податковим законодавством [4].

Ст.138 ПКУ розкриває детальний та повний перелік витрат, які входять до бази оподаткування податку на прибуток, що надає можливість обліковцям розрахувати суму прибутку за даними податкового обліку. Слід відмітити, що це було б зробити набагато легше, якщо б основою для обчислення і сплати податку була бухгалтерська звітність.

Наявність різних баз оподаткування податком на прибуток призводить до утворення різних сум зобов'язань із даного податку перед бюджетом, що ускладнює відображення таких сум на рахунках бухгалтерського обліку. Тобто необхідно виключити наявність двох інформаційних баз та двох систем ведення первинної документації.

Висновки. Одночасне ведення по різному бухгалтерського та податкового обліку витрат не лише віднімає час фахівців, але й тягне за собою плутанину та неточності, бо потребує додаткової переробки, перетворення та перенесення даних бухгалтерського обліку в дані податкового, що вимагає створення спеціальних правил, методик та прийомів.

Література:

1. Скрипник М.І. «Облікове відображення витрат для нарахування та сплати податків»// *Економічні науки – 2011. – Вісник ЖДТУ №3 (57).*
2. *Податковий кодекс України.* – К.: «ІВЦ ДПА України», 2010. – 336 с.
3. П(С)БО №3 «Звіт про фінансові результати» затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. N 87.
4. Кучер С.В. «Податковий кодекс України як інструмент вирішення проблем бухгалтерського обліку податку на прибуток»// *Житомирський державний технологічний університет.*